

N. 3606.

Arusa 4. Suurajõel 1874.

St. Peeterburgi

ja

Kronstatti reisilaul.

A. Laakmanni

trükkik kingit. 1916

Arusa Gestimaa rahwa rõõmustuseks

wäljaanrud

N. 8.

M. Lant,

Billandi toalla foolmeister.

Arusa muud. ja edome. wõrkanduse

Pärs 4. Suurajõel 1874.

Darius, Spedim

Trükkitud S. Laakmanni juures.

Дозволено цензурою. — Рига, 21го Октября 1870.

ENSIV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

35971

Müüd sõnum üle Eestimaa
 Kui pikse hoop käi korraga,
 Ja kuuluta meil Keisri auu
 Ning anna rahwal head nõuu. —
 Oh armas, kallis Eestimees,
 Kes elad suitsu tare sees,
 Müüd tule mooga reisima
 Siit Wenemaale ruttuga;
 Küll siis sa väga rõõmsaks saad
 Kui meie Keisri auu näed. —
 Meil Eiwimaal ka mõnda haed
 Ja siiski hirmus suure waed:
 Siin orjab hobu kui ka mees
 Küll wiimse were higi sees;
 Ja kui siin kopika saa saad
 Siis warsti sest ka ilma jääd;
 Sest seda perib nõisa muld,
 Mis siin on kallim weel kui kuld.

A.

Ma läksin eesmalst Tartusse,
 Kus rahwas väga lahkeste
 Mind sõbralikult teretas
 Ja aurolaewast juttustas.
 Seal seisib „Dorpat“, kallis laew,

Kus lõppis minu reisi waew.
 Kül väga suure rutuga
 Ja jättis maha Tartumaa,
 Ja jõudis Peipsi rannale
 Ning tulist Wene piirile.
 Seal tulid tuule laine wood
 Ja hirmo ahastuse hood;
 Kui last seal laew mind kiigutas
 Mo südant väga liigutas:
 Mүүд Zumalaga isamaa,
 Mүүsama armas Tartu ka,
 Eht pea tuleb wiimne tund,
 Lään põhja, puhkan wiimist und.

B.

Läks mööda tundi kahelksa,
 Siis Pihkwa linnas olin ma;
 Seal väga palju kirikud
 Ja on ka palju maeasid.
 Keif Wene külad paistwad seält
 Kui linnad kaugel wälja peält.
 Kolm wersta jala pidin ma
 Seal uulitsa peäl reisima,
 Siis paistis wastu Waaksaal mul.
 Ning tundsin warsi rõõmu kül. —
 Seal hirnub, jookseb raudne täk, —
 Tal suitsust, aurust uhke lak, —
 Kui tugew rammu poolest ta,
 Ei jõua mina juttusta.

Ja jalae al on raudne tee,
 Ei siiski wäsi ometi;
 Waid tuhat tulist ruttuste
 Ja jookseb, kargab edasi.
 Wiiskümmend wagonit seäl ta
 Weab ära oma rammuga;
 Ja iga wagon kannab tõest
 Wiis; ja kuuskümmend inimest.
 Keif se mo meelde tuletab
 Kui heldest Jumal halastab:
 Et hobusite hulgad seäl
 Ei wea koormat Wenemaal;
 Niisama jala reisia
 Ei pruugi enam kõndida,
 Waid istub uhke toa sees,
 Kas olgo naene ehk ka mees.
 Kül kiirest tük nüüd sõidab seäl,
 Tal mittu sada meest on peäl;
 Keif metsad, külad lendawad
 Ja reisia silmist kadurad,
 Kui wahest hirnub kõwaste
 Siis metsad kostwad kaugele.
 Seäl Eesti raudtee alt pead sa
 Nüüd risti läbi minema.

D.

Läks mööda tundi kahelksa,
 Siis Peeterburgis olin ma.
 Kül se on lin, mis kullatud

Ja imelikult ehitud!
 Keif maead — sildid säravad,
 Nii et so filmad kustuvad.
 Ei ole seal sees pimedust
 Ei rahwal uhkust — tigidust,
 Tõest, uulitsa peäl, öösel sa
 Woid kirja selgest lugeda.
 Siin elab meie Isa tõest,
 Keif armu saame tema käest,
 Sest meie kallis Keiser seal
 On oma auujärje peäl.
 Keif suured riigi ülemad,
 Riisamuti ka alamad,
 On wäga armulised seal
 Ja waatwad lahkestes so peäl.
 Neil juttustada oleks meel,
 Meil aga puudub Wene keel;
 Se häda läbi oled sa
 Kui tum kes ilma keeleta.
 Keif on kui Looja isi tein'd
 Mis minu filmad seal on näin'd.
 Seal meie wennad elavad
 Ja endid rõõmsast toidavad,
 Ei tunne seda häda seal
 Mis iga pääw on Gestimaal.
 Mis imelikud sillad seal
 On tehtud kaanalide peäl!
 Keif kaanalide kaldad ka

Ei ole mitte muld ehk maa,
 Baid kiwides, mis raiutud
 Ja wäga uhkest' ehitud.
 Ka kaanalide kalda peäl
 Dn rauast, wasest aid nüüd seäl,
 Et sa ei pea langema
 Ei sinna sisse kukkuma.

E.

Jisaki plats, se armas pait,
 Kus rahwas hulgal käiwad keik.
 Seäl seisab auu ja ilu sees
 Jisaki kirik silma ees,
 Mis mitme kümne aastaga
 Seäl ehitadi waewaga.
 Kõl see on ehituse wärf
 Ja keige ime tööde märk!
 Ei ole wistist wanal aal,
 Ei muial ei ka Wenemaal,
 Sefugust Tempelt ehitud
 Ja Issandale walmistud.
 Kõl Salomonist tead sa
 Ja tema Templist rääkida;
 Ei olnud süiski wanal aal
 Ni ilus Tempel Juudamaal,
 Kui Peeterburgi linnas seäl
 Dn meie päiwil Wenemaal.
 Teed taewa poole näitab ta
 Seäl sulle kuldsse torniga,

Kui päike paistab ülevalt,
 Teeb rõõmsaks iga meest ja last.
 Mis püha kiri jutustab,
 Tisaki kirik seletab:
 „Üks inime on tuhk ja muld.“
 Se kirik ilusam kui kuld
 Ja oma auu ja iluga
 Keik reisiäid kutsub armuga,
 Et igaüks nüüd sisse läeks
 Ja tema auu ja ilu näeks.
 Üks seisab lahti iga päe
 Ja preester palub, raamat käe.
 Ei jõua suu sest rääkida
 Ei kiri ka sest kuuluta!
 Seal pole palju küünla tuld,
 Waid walgust annab hõbe, kuld.
 Keik seda nähes, pead sa,
 So pale peäle langema
 Ja kumardama Jumalat
 Se sure auu Issandat.
 Seal Issandale sina ka
 Pead oma südant ohwrima,
 Et tema kaitseks Wenemaad
 Ja kinnitaks ta riigi raad,
 Et meie Keiser ja ta kroon,
 Kes on kui teine Salomon,
 Saaks igas kohas õnistud
 Ja tema auujärg kinnitud.
 Kül imelikud kujud seal,

On altari kui loori peäl,
 Kes sinu peäle waatawad
 Ja õppetust sull' saadawad.
 So kallist Jeesust näed sa seäl
 Kes so cest rippub risti peäl,
 Ta haawad tema werrega
 Saad näha haledusega.
 Ka seäl ta hingab haua sees
 So patu eest, kui furnud mees.
 Ta haud on kullast, hõbedast,
 Ja hiilgab wäga heledast:
 Kui paistaks mittu päikest seäl
 Jeesuse furnud ihu peäl.
 Mis Piibel ial juttustab
 Üks pilt sull' seäl keik seletab.
 Marmori kiwist sambad seäl
 Ja kirik seisab nende peäl,
 Ning mitmed kallid kiwid weel
 Mis ei wõi tunda minu meel.
 Mis Joannes meil' juttustab
 Jumala telgist tunnistab:
 Et tema walguis on se Tall,
 On wäga ime kuulda mul.
 Jisaki kirik on nüüd seäl
 Kui Taewa telk jo ilma peäl.
 Kui Piibelt läbi loeks ma
 Nii palju wõttaks aega ka
 Cest kirikust mul juttusta
 Ja täielikult rääkida.

Keif se mind wäga rēdmustab
 Mo diget usku kinnitab,
 Et üksford Jumal meiega
 Saab ühes telgis elama.
 Kui taewas, maa on muudetud,
 Keif loom jo waewast peäsenud ;
 Maailm siis ühe telgi sees
 On oma Ärapeästja ees
 Ja laulab suure heälega
 Tal halleluja! löpmata.

G.

Müüd lähme wälja kirikust
 Ja juttustame mõnest muust:
 Waat mis suur auusammas seäl,
 Kus ingel Mihael ta peäl,
 Ta seisab Keisri maea ees
 Kül suure auu ja ilu sees.
 Ta kiwist wälja treitud
 Ja uhkeste puleeritud.
 Se Aleksandre aumärk
 Ja keige ime tööde wärk,
 Meil jälle meelde tuletab
 Et ikka Jumal halastab.
 Sest selle Keisri läbi ta
 Siin peästis ära Wenemaa,
 Kui Prantsus meid siin ähwardas
 Ja igas maeas hirmutas.
 Siis jõudis Issand heldeste

Siin appi meie Keisrile
 Ja ütles: tõtta kermeste
 Löö maha se suur waenlane.
 Se Keiser päästis Wenemaa
 Ja keige terwe Euroopa.
 Ja kalli wallitsuse al
 Sai Piiri- kui ka Gestimaal
 Meil priiuse põlw kingitud
 Ja orja põli lõpetud.
 Sest enne seda olli piin,
 Meid orje wiisil müüti siin.
 Ta hingab õnsast hrua sees
 Ta auusammast meie ees;
 Eht kõrge Keisri maea seäl
 Weel kõrgem sammast platsi peal.

H.

Näe Neewa jõgi woolab seäl —
 Ah! mis seäl suure kivi peäl?
 Hall täk ja wäga tugew mees
 On ratsa meie silma ees.
 Se on suur Keiser, Peeter, seäl
 Kes wäga kuulus igal maal.
 Ta seisab kohtu maea ees
 Kus Senat, Süünot istub sees;
 Näe Senatil on uhke kull
 Ja Süünotil rist, kuldne kuul.
 Siin mõistetakse täieste
 Keif õigust riigi rahwale;

Ja tema on siis Wenemaal
 Se wiimne kohus taewa al.
 Riisama Eüünutist saab ka
 Seäl wiimne otlus tulema;
 Ja kaitseb Kristikogodust
 Ja nõuab puhtust, wagadust.
 Kas tuleb sulle meelde veel
 Mis Peeter tegi wanal aal?
 Ja tegi wahwa töödega
 Siin wäga kuulsaks Wenemaa;
 Ja riigi piirid laiendas
 Ja Peeterburgi alustas.
 Ka tema walitsuse aal
 Sai Liivi kui ka Gestimaal
 Keif rahwas Bene alamaks,
 Kel' rüütlid ollid ülemaks.
 Nüüd aga Weneriigi sees
 Jo kosub Liivi, Gestimees.
 Keif teo orjus lõppetud
 Ja mõisa kex on murretud
 Mis wanast suure himoga
 Meid nuhtles üle Liiwimaa.
 Ee arm on wäga kallis siin,
 Ja tõest, magusam kui wiin,
 Mis Keisri herra kinkinud
 Ja meile õnneks arwanud;
 Gest Gestimees nüüd õiska sa
 So kallist Keisert auusta.

J.

Näe lõune pool on jälle seal
 Suur Keiser ratsa samba peäl.
 Se Keiser Nikolai on ta,
 Kes ka jo läinud magama.
 Waat, sammas kiwist hõõweldud
 Ja uhkeste puseeritud.
 Ka tema walitsuse aal
 Suur sõda oli Türgimaal,
 Kus Prantsus mustamere peäl,
 Miisama Inglane ka seal,
 Said Türgi ikkes orjata
 Ja Muhameti teenida. —
 Müüd lähme jälle edasi
 Kus Neewa woolab termeste.
 Waat mis suur uhke sild on seal,
 Keif rauast, wasest tema peäl;
 Ehk Neewa mind kül hirmutab,
 Se sild mind süiski kinnitab,
 Mis Nikolai on ehitan'd
 Ja Neewa peäle walmistan'd.
 Waat Keisri herra laewad seal
 On kaldas Neewa jõe peäl,
 Kül wäga ilusad naad on,
 Kes sõidab seal sel'l olgo õn!
 (Sest Keiser ja ta sugu ka
 Seal sõitwad nende laewiga.) —
 Müüd üle silla reisime

Ja sedda ilu waatame:
 Oh imelikud meistri käed
 Ja rohked waimo ande wäed
 Kes seda silda ehitand'
 Ja üle Neewa kinnitan'd.
 Seäl mitme saa sammuga
 Saad temast üle reisida.
 Kõl se on wäga ilus tee
 Mis seäl käib üle laia wee!
 Üht teed ja tõde tunen weel
 Ja selle peäl käib minu meel.
 Kui surma:org mind hirmutab
 Ja ahastus mul suureks saab
 Se tee ja tõde Jeesus Krist
 Siis kinnitab mind hädalist;
 Ka ta on tugew sild mo ees,
 Kui raud ja wask, mis Neewa sees.
 Nüüd jälle ruttu edasi
 Teg lõppeb käest wägisi;
 Waat ilus Tempel mis on seäl,
 Nikolai silla otsa peäl,
 Näe Zumal' kaju on seäl sees
 Ja küündlad põlewad ta ees;
 Kes üal sillast üle käib,
 Se kumardes tal kiitust wiib,
 Seäl heidab risti ette ta
 Ja palub tõe waimuga.

K.

Näe aurolaew on jälle seäl

Meid ootab Neewa jõe peäl.
 Kas kuuled kella kõlistab
 Ja rahwast kokku helistab?
 Keif rahwa hull jo laewa lääb
 Ja meie aeg jo hiljaks jääb;
 Nüüd tule aga ruttuga
 Ja lähme jälle reisima. —
 Oh waat, kui ruttu laew nüüd lääb,
 Jo Peeterburg meist maha jääb.
 Näe, Strelna lin, jo paistab seält
 Meil Soome lahe ranna peält.
 Waat seäl on jälle Peeterhow
 Ja tema ligi, lin Rambohwi.
 Näe paremat kät meie ees
 On Kronstat, soome mere sees.
 Waat kuidas laewad sõidawad
 Kui liblikud keif lendawad;
 Kül nende korstned suitsewad
 Ja auru wälja aeawad.
 Näe hobused ja wankred seäl,
 On ühes keif ka laewa peäl,
 Ja lähwad üle suure wee
 Nüüd usinaste Rambohwi.
 Keif seda imet Liwimaal
 Ei saa sa näha elu aal;
 Waid elad musta tare sees
 Ja sinna sured ähkades.
 Waat wallid — tornid paistawad
 Ja Kronstatti meid kutsuwad.

Üks tund ja pool on kadunud
Ja mere sõit meil lõppenud.

L.

Nüüd võime suure rõmuga
Pulwärgis wälja astuda.
Kül wäga pitkad sillad seal
Kronstatti ees on mere peäl.
Waata walli alt käib läbi tee,
Nüüd lähme ruttu Kronstatti.
Woi! woi! mis ime wigurid
Et waata raudsid uulitsid!
Näe meie Gesti kirik seal
Ka seisab linna ääre peäl.
Nüüd warši taga otsime
Kust õppetajat leiame;
Gest tema räägib Gestikeelt
Ja rõdmustab ka meie meelt.
Kas kuuled kuidas örel seal
Jo armsast hüüab koori peäl?
Seäl meie keeles loetakse
Ja meie laulud lauldakse.
Kül örelil on armas heäl
Seäl kaugel mere saare peäl;
So usu sees siin mõistad sa
So Jumalat ka teenida.
Keik seal on wäga armas meil,
Weel enam kui siin kodumail.
Nüüd lähme wälja ruttuste

Aeg käsiß meid siin kõwaste:
 Et sugulasi, sõpru näeks,
 Meist kodus juttustada teaks.
 Waat Kroonu mehed tulewad
 Meid sugulasiks hüüawad,
 Keif söögid, joogid walmis seäl
 So nende maeas laua peäl.
 Waat, kuidas riidis käiwad naad,
 Si taha tunda Gestimaad;
 Keif kallid uhked kasukad
 Ja särgid, kuued kannawad.
 Särk sitist, kuub on kalewist,
 Keif seda nähä on sul lust.
 Kes täna päe noor Gestimees
 Ja kellel Gesti weri sees,
 Se püüdku iga tunniga
 Siit Reisirit teen'ma astuda;
 Se teenistus on auu palk,
 Si mitte Gesti häda, malk,
 Mis kaua aega meie maal
 On nuhelnud meid iggal aal.
 Si kurna seäl sind mõisa maks
 Waid auusam oled weel kui saks.
 Kül wahest tuhat laewa seäl
 Kronstatti al on mere peäl;
 Müüd lähme sadamasse ka
 Meid sõa laewi waatama.
 Näe, Keiser Peeter, jälle seäl
 On püsti kiwi samba peäl.

Se Kronstat mere saare peäl
 On Wenne riigi wěstung*) seäl;
 Oh imeline ehitus,
 Ja kunstlik laewa walmistus!
 Seäl sepad ruttu taguwad
 Ja rauts laewa tegewad;
 Waat kuidas puumeistrid seäl
 Ka hõweldawad laewa peäl.
 Seäl kaanalid ka kaewetud
 Ja kiwidega müüritud,
 Mis nelja kanti raiutud
 Ja wahelt kokku joodetud.
 Suur laewa meeste kool on seäl
 Kus torn ja lip on harja peäl;
 Seäl mere sõitu õpwad naad
 Et wõiksid tunda merd ja maad.
 Näe, aedas kõrge mäe peäl,
 On wäga kõrge torn, ka seäl
 Nüüd wõime üles astuda,
 Keik ümber ringi waadata:
 Waat Pee terburg jo paistab weel
 Kronstatti kõrge torni peäl,
 Näe, pahemat kät Soomemaa,
 Ja paremat kät Wenemaa.

*) Wěstung, kants ja patarei on tugewad
 wallidega linnad ja maed, kelle ees suuredtükid
 wallide peäl seiswad; linnad ja maed on sõa-
 meestele elu korteriks.

Waat, imeline laewi hull,
 Kronstatti al kui metsa salk;
 Kül mittu tuhat masti seäl,
 Kui kuuse mets, on merre peäl.
 Waat, Kronstat küllalt on suur lin,
 Mil ma ta otsa leiaksin?
 Ei ole aega reisida
 Sest kodu pean töttama.
 Nüüd waatame siin ruttu weel
 Üht' ime asja torni peäl:
 Näe suured Patareid seäl
 Ja keigil suuredtükid peäl.
 Need imelikult ehitud
 Ja mere põhjast täidetud,
 Kül imelikul wiisil seäl
 Kui linnad paistwad mere peäl.
 Kui Soomemaale randa lääd,
 Seäl wiimse patarei weel näed,
 Need kaitswad meie maad ja merd
 Ja hoidwad meie rahwa werd,
 Et se ei saa siin walatud
 Ja waenlaetest ka tallatud.
 Kui mõni tige waenlane
 Meil tuleks ka wõerusele,
 Kül seäl ta warsi wihtu saab
 Ja Soome mere põhja jääb.
 Keif se mind hästi õppetab
 Ja mulle meelde tuletab:
 Kui pat ja surm, mo waenlased,

Ja keik, kes minu wastased,
 Mind püüdwad ära rõhuda
 Et enam rahu ei saaks ma.
 Üht' patareid siis tean ma
 Ja sinna tõttan usuga,
 Ei waenlane seal ühtegi
 Wõi kahju teha minule,
 Mind hoidwad seal ka armsad käed
 Kui Wene riigi sõda wäed.
 Mo kindel kants on Kolgata,
 Ja Kristus oma ristiga
 Mind tugewaste warjab seal,
 Kui Kronstat, mis on mere peäl.

M.

Müüd Kroonu mehed tulewad,
 Meid laewa peäle saadawad,
 Naad waatwad pitki filmi weel.
 Seal meie järel mere pool;
 Kui tund ja pool on kadunud,
 Siis keik on filmist kustunud.
 Müüd on meil pime ö jo kae
 Ei päewa walget enam näe,
 Oh waat, kuis lambid põlewad,
 Kui tähed taewas säravad.
 Oh Peeterburg! sa kuulus lin,
 Teist korda olen jälle siin.
 Kolm päewa Kronstat wiivitas
 Ja minu raha kulutas.

Kaks päewa agga wõin weel ma
 Siin Peeterburgis reisida.
 Kui minu jõud ni ulataks,
 Üks aasta ma siis sia jääks,
 Siis õppiks Bene keele ma
 Küll selgetks kerge waewaga.

N.

Waat, maea, mis on wäga suur,
 Eest pidi Ministeerium;
 Küll paljo suuri herrasid
 Ja meie Riigi ülemid
 Näed sina kirjotawad seal,
 Kuld auurietid rinna peäl.
 Need Keisri herrast auustud
 Ja suuriks mehiks tõstetud.
 Oh waat, kui wäga lahkeste
 Naad püüdwad rääki armsaste,
 Sa aga seisad hädaga,
 Kui tont ja tum, kes keeleta.
 Waat, kindralid seal tulewad,
 Auurietid, sternid säravad;
 Nüüd ära enam istu sa,
 Waid tõuse üles rutuga
 Ja anna neile nende auu,
 Ja palu nende käest head nõuu.
 Küll wäga armsa sõnaga
 Naad wõtwad meid seal juhata.
 Oh! oleks Liiwimaal ka pea

Meil mõisa herra nõnda hea;
 Reist mõni uhke meelega,
 Ja wäga kurja sõnaga
 Teeb külmaks oma rahwa werd,
 Sest tuleb wilets elu ferd. —
 Weel Peeterburgis reisine
 Ja mõnda ilu waatame:
 Waat, mis suur uhke pood on seal,
 Tal ilus klaasist kattus peäl,
 Ja seisab Newski uulitsal
 Pitk mittu sada tünart seal.
 Kül mittu sada kauplejad
 Seäl oma kaupa aeawad.
 Waat, kes siin kõnnib meie ees?
 Se ideste on Mooramees,
 Ja oma abikaasaga
 On wäga musta näoga;
 Reid päike ära kõrwetan'd
 Sevärast on naad mustaks saan'd.
 Waat seal on Arabia mees
 Meil selgest näha silma ees;
 Seäl Kreeka rahwas kauplewad
 Ja seitungi ka loewad.
 Se jälle mind siin õppetab
 Ja mulle meelde tuletab:
 Et üks ferd meil se aeg ka saab,
 Mil püha kiri tõeks läab:
 Et palju põhjalõune maalt,
 Ja homiku ja õhtu poolt,

Weel üks kord saavad tulema
Ja taewa riigis istuma.

①.

Nüüd jääge Jumalaga keik,
Eiin põle minu kodu paik,
Waid se on Viivi Testimaal —
Pean sinna tõtma õigel a'al.
Nüüd sõnum ühe korraga
Kui wälk löö üle Testima:
Oh rahwas tunne Wene nõuu
Ja anna Keisri herral auu.
Kus Wene sõda lippu näed,
Ehk Wene uhked sõda wäed,
Siis sinna tõtta ruttuga,
Seäl wõid sa rahus elada.
Keik arm meil tuleb Wenemaalt,
Suur heldus tema Kuningalt.

